

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές



1. Οι Ακρίτες γυμνάζονταν για να είναι πάντα ετοιμοπόλεμοι.

Στους ακρίτες είχε ανατεθεί η φύλαξη των ανατολικών συνόρων της αυτοκρατορίας, που δέχονταν συχνά επιδρομές από γειτονικούς λαούς. Σε καιρό, όμως, ειρήνης οι Ακρίτες γυμνάζονταν στο τρέξιμο και στο κοντάρι για να είναι πάντα ετοιμοπόλεμοι.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

5. Η Κρήτη στα χέρια των Σαρακηνών

«Στην Κύπρο και στην Κρήτη μολογούν πως ο Διγενής, εκτός από τη φύλαξη των συνόρων της Ανατολής είχε έγνοια και για τα δύο νησιά, την Κύπρο και την Κρήτη, που τα χρόνια εκείνα δέχονταν συχνά πυκνά τις επιθέσεις των Αράβων (Σαρακηνών).

Για να βρεθεί κοντά τους, λέει, τις ώρες που κινδύνευαν, πάταε γερά στην Ασία, στήριζε το δεξί του χέρι, στις κορυφές των κυπριακών βουνών και μ' ένα πήδημα βρισκόταν ορθός στην κορυφή του Ψηλορείτη, γυροφέρνοντας τη ματιά του στα πέλαγα του νησιού, μην τ' απειλούν σαρακηνά καράβια. Θεριός, όμως, καθώς ήταν ο ίδιος και δυνατά καθώς ήταν τα σάλτα¹ του, άφησαν σημάδι της παλάμης του στο κυπριακό βουνό, τον **Πενταδάχτυλο**, και αχνάρι της πατημασιάς του στον Ψηλορείτη της Κρήτης που οι παλιοί το λεν ακόμη: « **η πατουχιά² του Διγενή!** ».



¹σάλτο: δυνατό χτύπημα ²πατουχιά: πατημασιά

Ο Βασίλειος Διγενής Ακρίτας ήταν ο πιο ξακουστός από όλους τους Ακρίτες. Ο λαός τον θαύμαζε και τον αγαπούσε και είχαν δημιουργηθεί πολλοί θρύλοι γύρω από το όνομά του, καθώς λέγεται πως ήταν ο πιο ανδρειωμένος από όλους.

Σύμφωνα με την παραπάνω πηγή, ο Διγενής δεν προστάτευε μόνο τα ανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας, αλλά ήταν και ο προστάτης της Κύπρου και της Κρήτης που δέχονταν συχνά επιθέσεις των Σαρακηνών πειρατών. Έτσι, υπάρχει ένας θρύλος που λέει πως τις ώρες που τα δύο νησιά κινδύνευαν στήριζε το δεξί του χέρι στον Πενταδάχτυλο, το βουνό της Κύπρου και το πόδι του στον Ψηλορείτη της Κρήτης για ελέγξει αν δέχονταν επίθεση. Γι' αυτό έχει αφήσει ακόμη και σήμερα σημάδια από την πατημασιά του και την παλάμη του.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Τα ακριτικά τραγούδια

Για το πέρασμα του Διγενή από την Κρήτη, μιλούν και τα ριζίτικα τραγούδια, που τραγουδιούνται ακόμη στο νησί και κρατούν ζωντανή τη μνήμη της παλικαριάς και του άδικου θανάτου του:

«Ο Διγενής ψυχομαχεί κι η γη τότε τρομάσσει.
Βροντά κι αστράφτει ο ουρανός και σειέται ο απάνω κόσμος.
κι ο κάτω κόσμος άνοιξε και τρίζουν τα θεμέλια
και η πλάκα τον ανατριχιά πώς θα τότε σκεπάσει,
πώς θα σκεπάσει τον αϊτό, της γης τον αντρειωμένο.

Σπίτι δεν τον εσκέπαζε, σπήλιο δεν τον εχώρει,
τα όρη εδρασκέλιζε, βουνών κορφές επήδα.
Στο γλάκιο πιάνει ο νιος λαγό, στον πήδο πιάνει αγρίμι,
την πέρδικα την πλουμιστή ξοπίσω την αφήνει.
Ζηλεύει ο Χάρος, με χωσιά μακριά τότε βιγλίζει
κι ελάβωσέ του την καρδιά και την ψυχή του επήρε».



Συλλογή Στίλπωνος Κυριακίδου.

3.α. Ο κρητικός λυράρης Νίκος Ξυλούρης τραγούδησε με επιτυχία ακριτικά τραγούδια της πατρίδας του.

γλάκιο: τρέξιμο

χωσιά: ενέδρα, παγίδα, μπαμπεσιά

Το παραπάνω ακριτικό τραγούδι, υμνεί τον Διγενή Ακρίτα για τη γενναιότητά του. Τη στιγμή του θανάτου του είναι τόσο μεγάλη η θλίψη που συμβαίνουν θαυμαστά γεγονότα, η γη κουνιέται και ο ουρανός αστράφτει.

Τα ριζίτικα τραγούδια ανήκουν κυρίως στη Δυτική Κρήτη. Ως προς τη θεματολογία τους είναι ηρωικά, ιστορικά, της ξενιτιάς, της αγάπης κλπ. Η μουσική τους είναι σοβαρή και με στοιχεία πόνου. Τα ριζίτικα τραγούδια δε χορεύονται. Ο Νίκος Ξυλούρης (1936-1980) τραγούδησε ακριτικά τραγούδια της πατρίδας του.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Οι Ακρίτες τον καιρό της ειρήνης

Στους φρουρούς των συνόρων μοιράζονταν δημόσιες εκτάσεις γης, με την υποχρέωση να τις καλλιεργούν και να τις βελτιώνουν. Στη διπλή αυτή φροντίδα των ακριτών αναφέρεται και το παρακάτω ακριτικό τραγούδι, που τραγουδιέται μέχρι σήμερα από τους Έλληνες του Πόντου. Σύμφωνα μ' αυτό ο γενναίος Ακρίτας- πολεμιστής είναι τόσο άξιος γεωργός και επιδέξιος καλλιεργητής, που και τα πουλιά ακόμη τον θαυμάζουν και τον μακαρίζουν για το περιβόλι του:

«Ακρίτας κάστρον έχτισε κι ακρίτας περιβόλι,
σ' έναν τόπο ομαλό, σε καρπερό λιβάδι.
Όσα του κόσμου τα φυτά, κει φέρνει και φυτεύει
κι όσα του κόσμου τ' αμπελιά, κει φέρνει κι αμπελώνει
κι όσα του κόσμου τα νερά, κει φέρνει κι αυλακώνει
κι όσα του κόσμου τα πουλιά, κει πάνε και φωλεύουν.
Πάντα κελάηδαν κι έλεγαν: «Πάντα να ζεις Ακρίτα!»

Ποντιακό τραγούδι



5. Ακρίτας οργώνει το στρατιωτόπι του (Εικόνα από βυζαντινή μικρογραφία).

Το παραπάνω ακριτικό τραγούδι, τραγουδιέται μέχρι σήμερα από τους Έλληνες του Πόντου. Δεν αναφέρεται στα ηρωικά κατορθώματα των Ακριτών αλλά στην ικανότητά τους να καλλιεργούν με επιδεξιότητα τα **στρατιωτόπια** τους, δηλαδή τα κτήματα που τους παραχωρούσαν με την υποχρέωση να τα προστατεύουν σε καιρό πολέμου.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Προτεινόμενος σύνδεσμος

Αν θες να ακούσεις το ακριτικό τραγούδι του Σχολικού σου Βιβλίου για τον Διγενή Ακρίτα από τον Νίκο Ξυλούρη, επισκέψου τον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://www.youtube.com/watch?v=HR1gdUQSqeE>

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!